

Kommentarrapport

Undersøkelse av holdninger til ulv

25.-28. januar 2011

Utarbeidet for: Glommen Skog BA

Utarbeidet av: Erik Dalen

Dato: 2. februar 2011

Copyright:

© 2009. Synovate Ltd. All rights reserved.

The concepts and ideas submitted to you herein are the intellectual property of Synovate Ltd. They are strictly of confidential nature and are submitted to you under the understanding that they are to be considered by you in the strictest confidence and that no use shall be made of the said concepts and ideas, including communication to any third party without Synovate Ltd's express prior consent.

Innledning	2
Oppsummering og hovedkonklusjoner	4
Kommentarer til resultatene	5
Grunnholdning til ulv (Tabell 921)	5
Finnes ulv der man bor? (Tabell 962)	8
Holdninger til ulv (Tabell 963.1-10)	9
Hvor farlig er ulven for andre dyr? (Tabell 964.1-6)	23
Hvor farlig er ulven for mennesker? (Tabell 965.1-6)	25
TABELLER	28

Innledning

På oppdrag fra Glommen Skog BA har Synovate Norge, tidligere Markeds- og Mediaplattform A/S (MMI), gjennomført denne undersøkelsen for å måle befolkningens holdninger til forskjellige spørsmål om ulv. Bakgrunnen for at undersøkelsen gjennomføres nå, er den forestående stortingsbehandlingen av bestandsmål for store rovdyr i Norge. I denne forbindelse er det i den senere tid blitt offentliggjort resultater fra undersøkelser om nordmenns holdninger til rovdyr som av mange er blitt tolket som uttrykk for utbredte positive holdninger til rovdyr og til inntekt for å øke bestandene av store rovdyr i landet. Det kan synes som om resultatene brukes politisk, på den måten at enkelte resultater som har åpenbare rom for forskjellige tolkninger har blitt tolket i retning av at befolkningens gir sin tilslutning til å øke bestandene av rovdyr, selv de som bor i områder der det er rovdyr. Denne undersøkelsen tar sikte på å utdype folks holdninger, og konsentrerer seg om holdninger til ulv, det av de fire store rovdyrene som folk er mest skeptiske til.

Spørsmålene som er stilt fremgår av spørreskjemaet som er vedlagt denne rapporten.

Undersøkelsen ble gjennomført som en del av vår omnibusundersøkelse pr. telefon i perioden som fremgår av forsiden til denne rapporten. Da intervjuet vi et landsrepresentativt utvalg bestående av netto 1006 personer over 15 år. Ca. 500 intervju ble gjennomført med fastlinje telefon og ca. 500 med mobiltelefon, slik at vi også sikret tilstrekkelig deltagelse av personer som bor i husholdninger med kun mobiltelefon.

Ved resultatberegningen er det foretatt veiing med hensyn til kjønn, alder, kombinasjon av fem landsdeler (Oslo, Østlandet ellers (tom. Aust-Agder), Vestlandet (Vest-Agder - Sogn og Fjordane), Midt-Norge (Møre og Romsdal - Nord-Trøndelag) og Nord-Norge) og fire kommunetyper (primærnæringskommuner, industrikommuner, mindre

tjenesteytingskommuner og store kommuner). Dette gjøres for at sammensetningen av utvalget med hensyn til disse faktorene er korrekt i henhold til offisiell statistikk ved resultatberegningene og bidrar til å redusere virkningene av åpenbare utvalgsskjevheter. Utvalgsbeskrivelse mhp. kjønn, alder, inntekt, bosted etter landsdel og høyeste utdanning før og etter veiing fremgår av tabellhodet i tabell 961.

Så lenge dette er en utvalgsundersøkelse, er resultatene beheftet med usikkerhet. Bakerst i rapporten finnes derfor en tabell over feilmarginer ved forskjellige utvalgsstørrelser og observasjonsnivåer. Som man vil se her, er feilmarginene størst ved observasjoner rundt 50%, for så å bli mindre nærmere 0% eller 100%. Som en tommelfingerregel, kan vi regne med feilmarginer på +/- 2-3 prosentpoeng i totalkolonnen, og +/- 4-5% innen undergruppene som er analysert.

I tabellverket til denne rapporten finnes svarfordelingen på samtlige spørsmål i den rekkefølge spørsmålene er stilt. Hver tabell viser svarfordelingen totalt og etter kjønn, alder, brutto husstandsinnkomst, bosted etter landsdel, etter høyeste utdanning og om man bor i rovdymråde eller ikke. I tillegg har vi sortert svarene etter partipreferanse ved stortingsvalg og etter hva man har svart på enkelte spørsmål. Hver tabell går over fire sider.

Over kolonnene i hver tabell vises netto antall intervju som er gjennomført totalt og innen de ulike undergrupper i linjen for "Antall intervju". I linjen for "Befolkning(000)" vises det antall personer i hele 1000 som de intervjuede i samme kolonne representerer.

Kontaktperson hos oppdragsgiver har gjennom planleggingen og gjennomføringen av dette prosjektet vært Johan C. Løken. Ansvarlig for planlegging, analyse og rapportering i Synovate Norge er direktør Erik Dalen.

Oppsummering og hovedkonklusjoner

Denne undersøkelsen om nordmenns holdninger til ulv gir etter vår mening grunnlag for å trekke følgende konklusjoner:

- Det er utbredt negative holdninger til ulv i befolkningen. Summerer vi de som ønsker færre ulv i området der de bor og de som mener det er passe med ulv der det ikke finnes ulv, kan vi anslå ulvemotstanderne til å utgjøre ca. 2/3 av befolkningen.
- 21% av befolkningen oppgir at de bor i områder der det finnes ulv. Dette tallet er trolig noe for høyt. Bla. finner vi at 9% av befolkningen i Oslo mener det finnes ulv i traktene der de bor.
- Befolkningen er delt i holdninger til ulv. 36% er enig i at det er så verdifullt å ha ulv i norsk natur at vi bør ha ulvebestander over hele landet, mens 52% er uenige.
- Hensynet til ulven taper stort i forhold til hensynet til sauehold. Noe sterkere står hensynet til ulven i forhold til hundeinteressene, jaktinteressene og bærplukkerinteressene, men selv her er minst 40% negative til ulv.
- Det er liten stemning blant nordmenn for å delegere ansvaret for ulvebestanden til Sverige, eller begrense nærværet av ulv til grenseområdene mot Sverige.
- Det er utbredt støtte til at de som lider økonomiske tap på grunn av ulv, må få erstatning.
- Halve befolkningen er uenig i at hensynet til naturens mangfold er grunn til å la ulven utvikle seg fritt i Norge på bekostning av menneskenes interesser og behov.
- Folk flest mener ulven er farligst for sauer, reinsdyr og hunder. Hester og kuer er mindre utsatt.
- 55% av befolkningen mener ulven er farlig for små barn på skolevei.

Kommentarer til resultatene

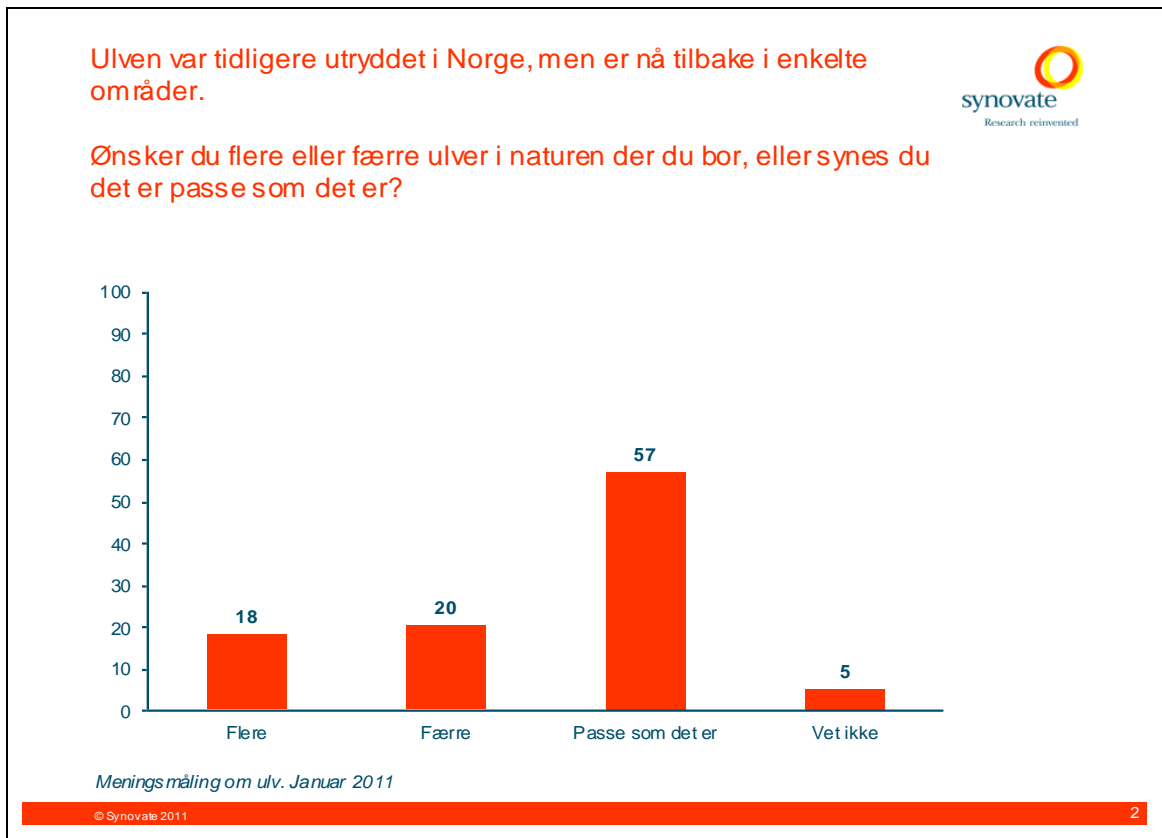
I det følgende skal vi kort kommentere resultatene fra undersøkelsen, slik at man kan tilegne seg de fleste av dem uten å gå til tabellene. Vi vil legge vekt på å presentere alle hovedtall av interesse med grafikk og trekke hovedkonklusjoner. Tabellvedlegget er velegnet for mer inngående studier av de enkelte spørsmål, og bør selvfølgelig studeres for dypere analyser av f.eks. forskjeller i svar mellom undergrupper av spurte.

Grunnholdning til ulv (Tabell 921)

Det første spørsmålet i undersøkelsen tar sikte på å måle en slags grunnholdning til ulv. Som nevnt i innledningen, er ulv det av de fire rovdyrene som i andre undersøkelser har kommet ut som det rovdyret flest er skeptiske til å ha i området der de bor. Dette har fremkommet i undersøkelser vi har gjort for Norges Bondelag og Norsk Landbrukssamvirke og i forbindelse med Norsk Monitor, og det har også fremkommet i andre undersøkelser. Derfor er det etter vår mening hensiktsmessig å måle grunnholdninger til hele rovdyrspørsmålet ved å knytte holdningene til ulv.

Det er viktig å merke seg hvordan spørsmålet er stilt. Først sier intervjuer at nå skal det stilles spørsmål om ulv i Norge. Deretter opplyses det at ulven tidligere var utryddet i Norge, men at den nå er tilbake i enkelte områder. Det sies ikke noe om når eller hvor lenge den var utryddet eller når den kom tilbake. Det sies heller ikke noe om hvor mange ulv som ferdes i norsk natur. Vi mener at denne lille saksopplysningen er viktig i forhold til norsk virkelighet og at den ikke gir noen føringer på holdningene til ulv. Et annet viktig moment er at de spurte skal ta stilling til ulv *i naturen der de bor*. Denne understrekningen er meget viktig. Vi har sett at det er gjennomført spørreundersøkelser der denne presiseringen ikke er foretatt. All den stund det er kontakten med ulv for mennesker og husdyr som trolig vurderes når svarene skal gis, er denne presiseringen etter vår mening helt nødvendig.

I nedenstående diagram ser vi svarfordeling som viser at skepsisen til å ha ulv i naturen der man selv bor, er utbredt. Det er omtrent like mange som ønsker flere ulver (18%) som færre ulver (20%), mens over halvparten av befolkningen (57%) oppgir at det er passe som det er. Når dette resultatet må tolkes som et uttrykk for utbredt skepsis til ulv, skyldes det at flesteparten av befolkningen bor i områder der det ikke er ulv. For alle disse må det å svare "passe som det er" logisk sett bety at man ønsker at det fortsatt ikke skal være ulv i naturen der de bor. Som vi skal se i det neste spørsmålet, bor ca. 76% av befolkningen i ulvetomme områder. Når 57% av disse mener at det er passe som det er, utgjør denne andelen alene drøye 43% av befolkningen som altså ikke ønsker ulv der de bor, uttrykt med dette svaralternativet. I tillegg kommer de 20% av alle spurte som ønsker færre ulver, slik at en nøktern beregning på grunnlag av svarene på dette spørsmålet, tyder på at ca. 63% av befolkningen er negative til ulv.

Det er mange forskjeller i svar mellom undergruppene som er analysert. Menn (21%) ønsker i litt høyere grad enn kvinner (15%) flere ulver i naturen der de bor. Det er en tydelig sammenheng mellom holdninger til ulv og alder. Yngre mennesker rapporterer klart mer positive holdninger til ulv enn eldre, selv om det neppe er noen flertall blant de yngste som er positive heller. Holdningene til ulv er mer positive blant folk som bor i Oslo (25%) enn blant folk som bor andre steder i landet, dersom vi legger til grunn andelen som vil ha flere ulver i naturen der de bor. Men all den stund det ikke er ulv i naturen i Oslo, betyr det lite når det gjelder totalinntrykket av holdningene. Da kan man vanskelig komme utenom den konklusjon at Oslofolk er mest negative, idet hele 71% svarer passe som det er eller at de vil ha færre ulver.

Naturlig nok er det stor forskjell i svar mellom de som bor i områder med ulv og de som ikke gjør det. Mange vil nok være overrasket over at 15% av de som bor i ulveområder vil ha flere ulver i naturen der de bor, og at 44% svarer passe som det er. Det betyr at over halvparten av de som bor i ulveområdene rapporterer det man kan kalle positive holdninger til ulv. Riktig nok er den erklærte motstanden mot ulv også mest utbredt her, idet 39% av befolkningen i ulveområder vil ha færre ulver der de bor. Noen vil sikkert spørre seg hvordan det kan ha seg at så mange i ulveområder uttrykker positive holdninger til å opprettholde dagens bestand eller øke den. Man kan kanskje spekulere i om folk her føler presset fra det politiske establishment og at man er politisk ukorrekt om man ikke ønsker ulven til stede, slik at man da svarer taktisk "passe som det er" for å slippe mer ulv. Men som meningsmålere vil vi understreke at slike spekulasjoner ikke blir annet enn spekulasjoner og at det trengs nye undersøkelser for eventuelt å kartlegge beveggrunnene til de som bor i ulveområder til å svare som de gjør.

Majoriteten av befolkningen bor i områder uten ulv. Blant disse er det et stort flertall som ønsker områdene fortsatt ulvefrie. Hele 60% svarer at det er passe som det er, altså at de fortsatt vil ha naturen der de bor ulvefri, mens 15% svarer færre ulv. Selv om det er vanskelig å få færre ulv enn null, kan man ganske sikkert tolke resultatet

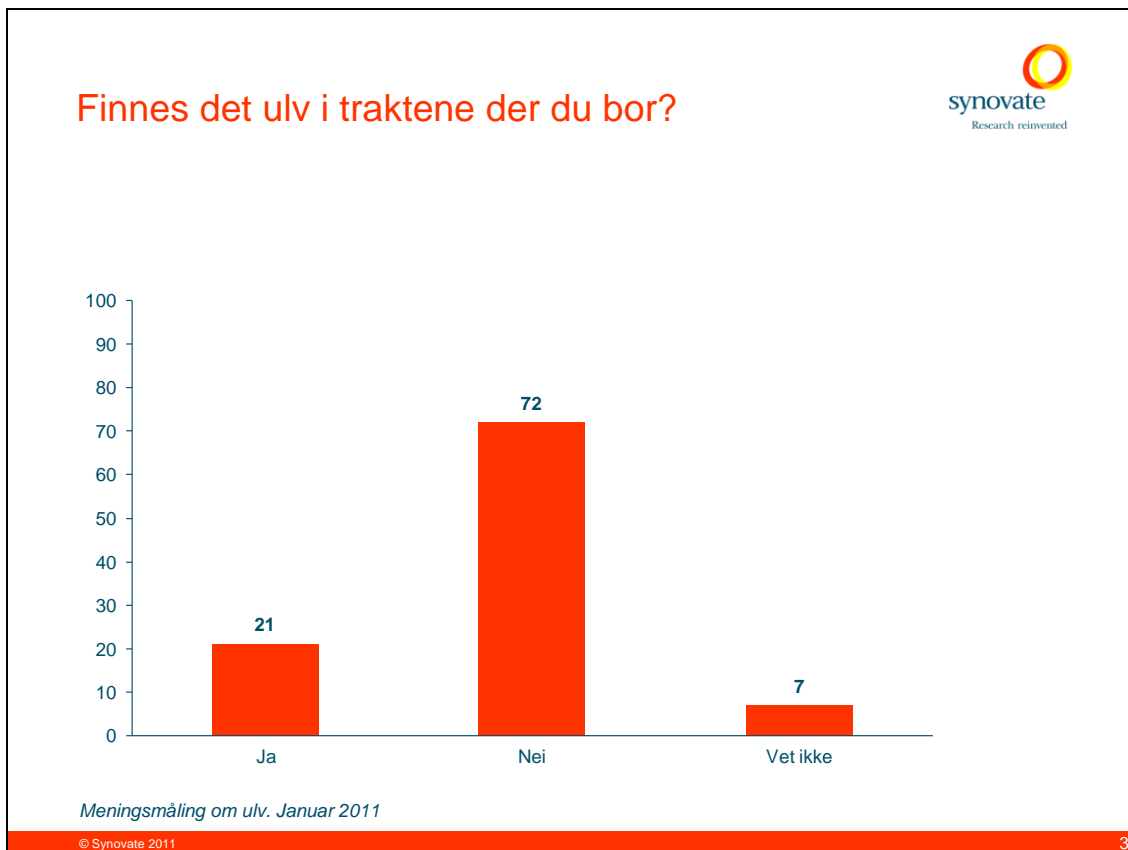
som negativ holdning til ulv. Derved blir $\frac{3}{4}$ av befolkningen i ulvefrie områder negative til å ha ulv i naturen der de bor. 19% av befolkningen i ulvefrie områder svarer at de ønsker flere ulv i naturen der de bor.

Det er store forskjeller i holdninger til ulv når vi ser svarene i forhold til partipreferanse. Mest positive er tilhengere av SV og Venstre, der hhv. 45% og 29% vil ha flere ulv og bare 11% og 7% færre. Størst skepsis til ulv i naturen der man bor, finner vi som ventet blant SPs tilhengere, med hele 56% som ønsker færre ulv. Også blant tilhengere av FrP er det høyere frekvens (20%) med folk som ønsker færre ulver.

Finnes ulv der man bor? (Tabell 962)

En vesentlig informasjon til bruk for analyser av svar på spørsmålene i denne undersøkelsen, er om man bor områder der det finnes ulv i naturen eller ikke. Slik vi tror, vil holdningene til ulv ha sammenheng med nærhet til ulven. Tidligere undersøkelser har vist at utbredelsen av negative holdninger er høyere der det finnes ulv, mens positive holdninger er mest utbredt der det ikke er ulv, f.eks. i Oslo. På den annen side er redselen for ulv størst blant folk som bor i Oslo, så man kan gjerne reflektere over hvilke følelser som ligger bak holdningene til ulv når det er slik.

21% av befolkningen oppgir at de bor i områder der det finnes ulv i traktene rundt. Dette utgjør 827.000 personer over 15 år. Svarene på dette spørsmålet gir ikke noen garanti for at det faktisk er ulv i traktene der den spurte bor. Det forstår vi når 9% av befolkningen som bor i Oslo bekrefter nærvær av ulv i traktene der de bor. I beste fall kan man vel si at det beror på fleksibel holdning til begrepet "traktene der du bor". I verste fall kan det bero på betydelig usikkerhet knyttet til hvor det finnes ulv.

Vi merker oss at andelen som bor i ulveområder er høyere blant folk over 60 år (25%) enn blant de yngste (10%). Dette gjenspeiler trolig det faktum at norske bygder er befolket av en større andel eldre mennesker enn hva vi finner i byene. Som man kan vente er forekomsten av ulv varierende etter hvor folk bor. Lavest er den på Vestlandet (4%) og i Oslo (9%), mens den er høyest blant folk som bor på Østlandet utenom Oslo (35%). I Midt- og Nord-Norge er frekvensen omtrent 20%.

Holdninger til ulv (Tabell 963.1-10)

Gjennom forarbeidet til denne undersøkelsen, ble det drøftet ulike hypoteser om hvilke holdninger som kunne knytte seg til ulv på ulike områder. Disse hypotesene måtte testes for å se om holdningene var utbredt eller ikke, og på denne bakgrunn ble det

formulert noen påstander om ulv som de spurte skulle uttrykke hvor enige eller uenige de var i. Svarene på påstandene ble avgitt i henhold til en 5-skala med følgende svaralternativ:

- 1 = Helt enig**
- 2 = Delvis enig**
- 3 = Hverken enig eller uenig**
- 4 = Delvis uenig**
- 5 = Helt uenig**

Før vi ser på resultatene, vil vi henlede oppmerksomheten mot et problem som reises ved bruk av denne spørremetoden. Det viser seg nemlig at folk har en tendens til å si seg mer enig enn de er, spesielt når det dreier seg om påstander om forhold de ikke har særlig sterke meninger om. Denne "enig-effekten" kan vi imidlertid dempe virkningene av ved å formulere påstandene slik at man må si seg uenig for å gi uttrykk for den oppfatningen vi er ute etter å kvantifisere. Dette har vi gjort ved denne målingen på den måten at man måtte si seg uenige for å uttrykke en oppfatning som vi er mest interessert i å få kvantifisert korrekt. Derved vil vi kan fastslå med stor sikkerhet hvor utbredt slike holdninger virkelig er, uten å ta hensyn til utslag som skyldes måleteknikken. Vi skal selvsagt ikke se bort fra enigandelene, men bare huske på at de gjennomgående kan være litt for høye.

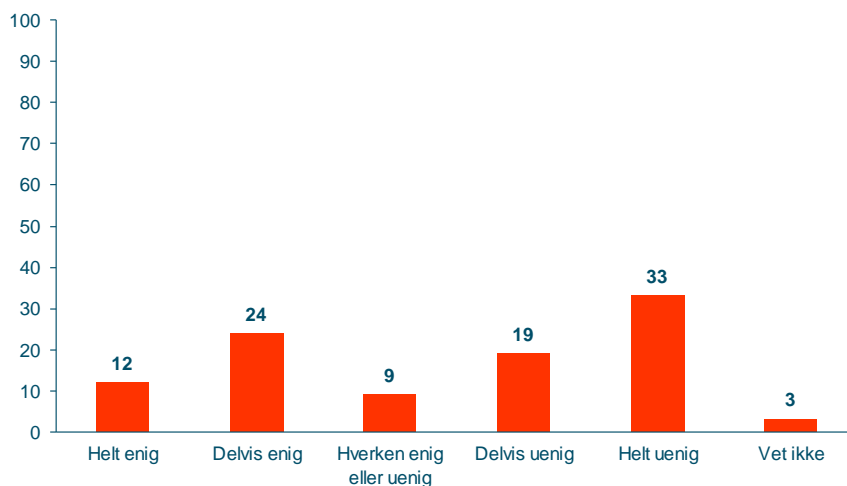
Den første påstanden lød: **"Det er så verdifullt å ha ulv i norsk natur at vi bør ha ulvebestander over hele landet"** og belyser vel et ganske klart forhold. Påstanden inneholder begreper som har kommet fra dem som ønsker ulv i norsk natur, og selv om det er en forholdsvis uklar begrunnelse at det er "verdifullt", gir vi god anledning til å prøve dette argumentet for å øke utbredelsen betydelig. I nedenstående diagram ser vi at meningene er svært delte, idet 36% er enige og 52% uenige. Nå kan man selvsagt hevde at det ikke er aktuelt å tilstrebe ulvebestander over hele landet, slik at påstanden er urealistisk. Men realismen kan vel sies i stå i forhold til holdningene. Når flere enn

1/3 av den voksne befolkningen er enige, er det en ganske stor minoritet, som eventuelt ikke har en realistisk holdning til hvor utbredt ulvebestanden kan eller bør bli.

Hvor enig eller uenig er du i følgende påstander om ulv i Norge?

”Det er så verdifullt å ha ulv i norsk natur at vi bør ha ulvebestander over hele landet”

Meningsmåling om ulv. Januar 2011

© Synovate 2011

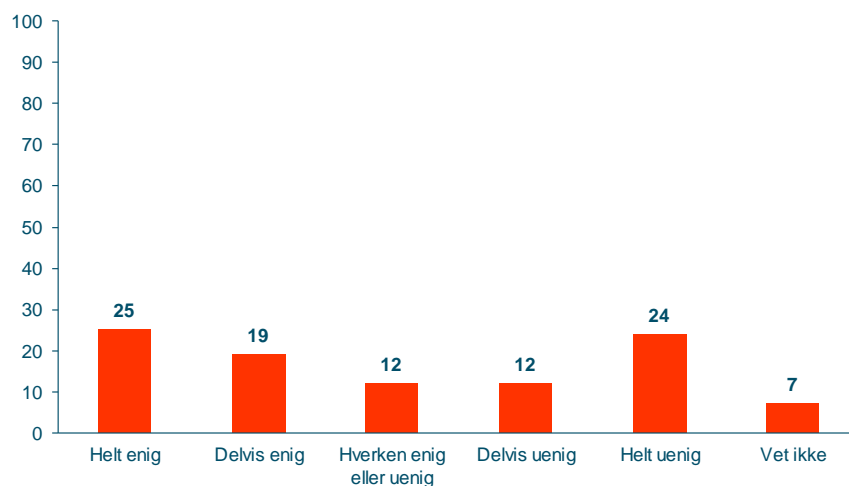
4

Det er store forskjeller i svar mellom undergruppene vi har analysert. Mens ungdom er klart mest positive, er de eldre mest negative. I aldergruppen 15-24 år er hele 48% enige i påstanden, mens bare 36% er uenige. Ser vi på befolkningen over 60 år, er bare 18% enige og hele 73% uenige. Dette er en stor forskjell, og viser at det er store forskjeller kulturelt sett. Generasjonstilhørighet forklarer ihht. Norsk Monitor de største sosiokulturelle forskjeller i befolkningen, og følgelig vil man forstå at holdningene til ulv også følger disse skillelinjene. Det er ikke dramatiske forskjeller i svar mellom de som bor i ulveområder og de som ikke gjør det, selv om førstnevnte del av befolkningen er litt mer negative enn sistnevnte.

Den neste påstanden lød: **"Hensynet til ulv i norsk natur er viktigere enn jaktinteressene"** og er den første av noen påstander som setter hensynet til ulv opp mot hensyn som av mange oppfattes å være en motsats til ulvehensynet eller i det minste i konflikt med hensynet til ulv. I nedenstående diagram ser vi at meningene her igjen er delte. 44% er enige i påstanden mens 36% er uenige. Det er med andre ord høyere grad av enighet i denne påstanden enn i den første. Dette kan ha å gjøre med forholdet man har til det påstanden gjelder. Forholdsvis få er direkte i befatning med jakt, mens langt flere har et forhold til naturen. Derfor er det kanskje lettere å svare til støtte for ulven.

Hvor enig eller uenig er du i følgende påstander om ulv i Norge?

"Hensynet til ulv i norsk natur er viktigere enn jaktinteressene"

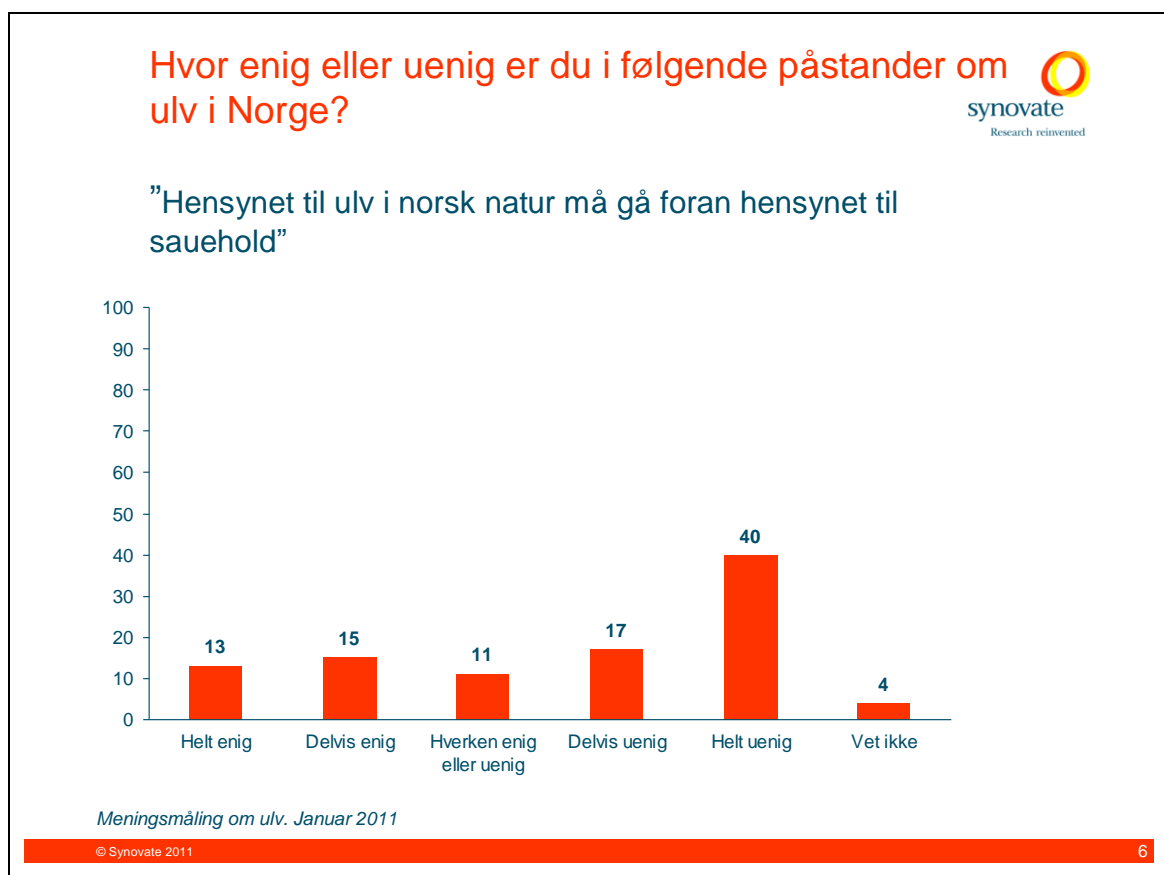
Meningsmåling om ulv. Januar 2011

© Synovate 2011

5

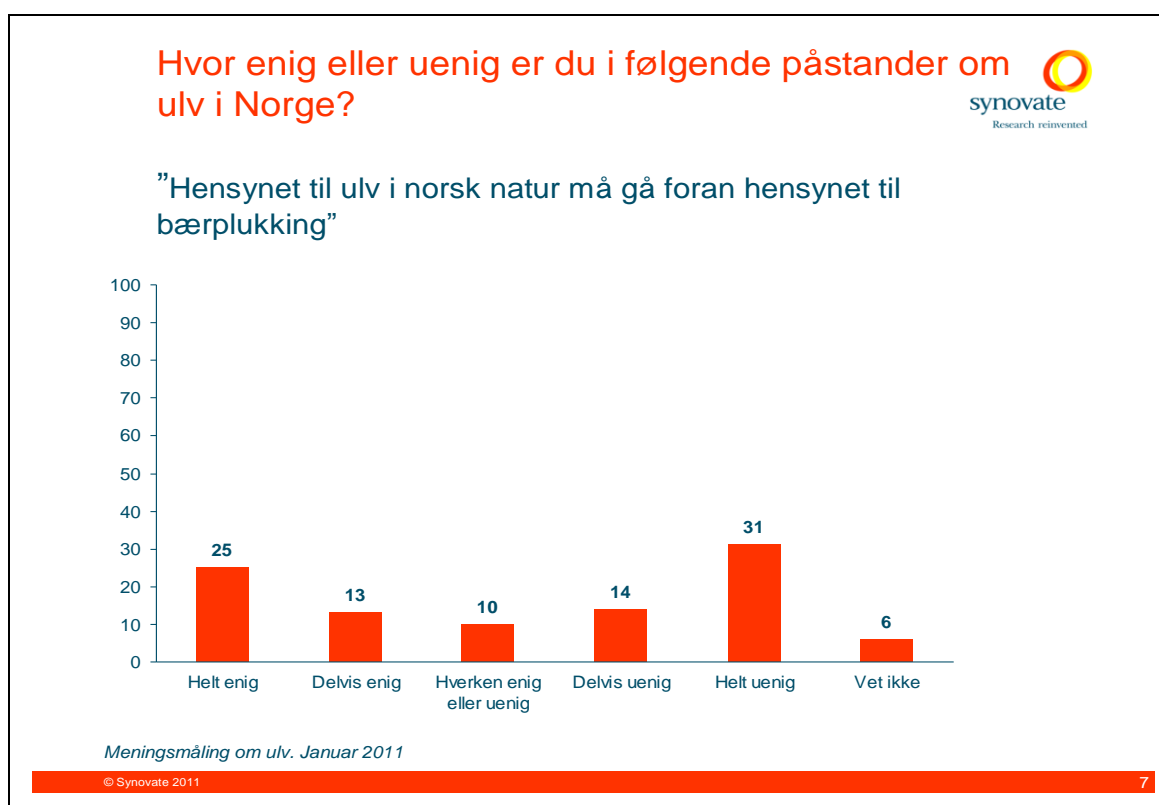
Det kan se ut til at kvinner er litt mer positive enn menn i prioriteringen av hensynet til ulv. Unge er klart mer positive enn eldre, og folk som bor i Oslo mer positive enn folk som bor andre steder. Igjen finner vi bare beskjedne forskjeller mellom de som bor i ulveområder og de som ikke gjør det.

Den neste påstanden lød: **”Hensynet til ulv i norsk natur må gå foran hensynet til sauehold”**. Påstanden vil belyse hva folk mener om en konflikt som har vært tydelig eksponert i media, og ikke bare mellom ulv og sauer, men også mellom andre rovdyr og sauer. I nedenstående diagram ser vi at hensynet til saueholdet veier mye tyngre enn hensynet til jaktinteressene. På denne påstanden er det så mange som 57% som er uenige, mens 28% er enige.

På denne påstanden ser til ut til at menn har et noe mer restriktivt syn på hensynet til ulven enn kvinner. For øvrig finner vi de samme holdningsstrukturer som vi beskrev ovenfor etter alder, på den måten at unge er mer positive til ulv enn eldre og at folk som bor i Oslo er mer positive enn folk som bor andre steder i landet. Gjennomgående er tilhengere av SV og Venstre mer ulvevennlige enn tilhengere av andre partier.

Den neste påstanden lød: **”Hensynet til ulv i norsk natur må gå foran hensynet til bærplukking”** og stiller opp en annen ikonflikt som kanskje ikke er like påaktet som konflikten mellom ulv og sau. Til tross for dette, har mange kanskje evnen til å forestille seg at de kan møte ulv hvis de er på bærtur, og at dette ikke nødvendigvis er så hyggelig. Derfor skal vi merke oss at folket er delt: 38% er enige i påstanden, mens 45% er uenige. Hensynet til ulven taper altså blant flere enn dem det vinner blant.

Når vi studerer undergruppene, finner vi stort sett de samme variasjoner som vi fant i forrige avsnitt, men på et annet nivå. Her finner vi imidlertid større forskjell mellom de som bor i ulveområder og de som ikke gjør det. Mens hele 53% av førstnevnte gruppe er uenige, er det 44% som er uenige i sistnevnte gruppe. Kanskje de som bor nær ulv har en klarere forestilling av at det kan være ubehagelig å møte ulv ute i skogen, enn de som bor i områder uten ulv?

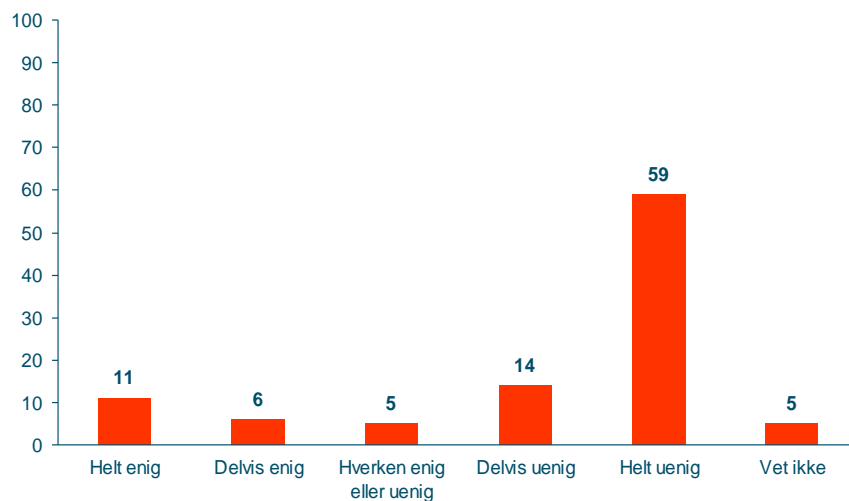
Den neste påstanden lød: **”Ansvaret for ulvebestanden i Skandinavia bør ligge til Sverige, slik at vi slipper å ha ulv i Norge ”** og skal belyse en annen problemstilling enn konflikter mellom ulike interesser i utmark. Mange ulver lever i grenseområdene mellom Norge og Sverige, og mange norske ulvefamilier har sitt opphav i Sverige. På denne bakgrunn kan man kanskje mene at Sverige bør ta ansvaret for ulvebestanden i Skandinavia for å innfri eventuelle internasjonale avtaler om forvaltning av naturens mangfold.

I nedenstående diagram ser vi at det er en ganske entydig holdning at Norge får ta sin del av ansvaret for ulvebestanden. Bare 17% er enige i påstanden, mens hele 73% er uenige.

Hvor enig eller uenig er du i følgende påstander om ulv i Norge?

”Ansvar for ulvebestanden i Skandinavia bør ligge til Sverige, slik at vi slipper å ha ulv i Norge ”

Meningsmåling om ulv. Januar 2011

© Synovate 2011

8

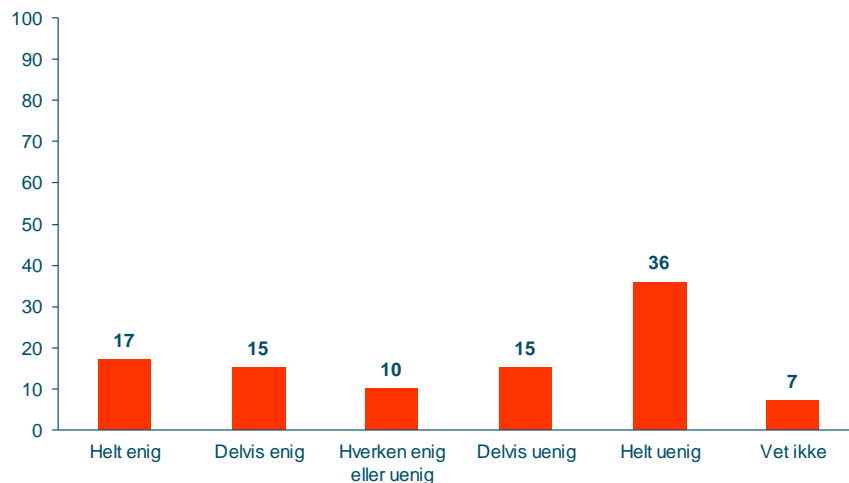
Det ser ut til å bare være små forskjeller mellom undergruppene som er spurt, men det synes klart at eldre mennesker er mer enige enn yngre.

Den neste påstanden lød: **”Ulempene med nærvær av ulv i norsk natur må begrenses til grenseområdene mot Sverige”** og bringer igjen inn det geografiske aspektet, slik forrige påstand også gjorde. Men som nedenstående diagram viser, er det også her mange som er uenige. Dette kan tyde på at det bare er et mindretall i befolkningen som mener at ulveforvaltningen i Norge er noe som har med Sverige å gjøre.

Hvor enig eller uenig er du i følgende påstander om ulv i Norge?

”Ulempene med nærvær av ulv i norsk natur må begrenses til grenseområdene mot Sverige”

Meningsmåling om ulv. Januar 2011

© Synovate 2011

9

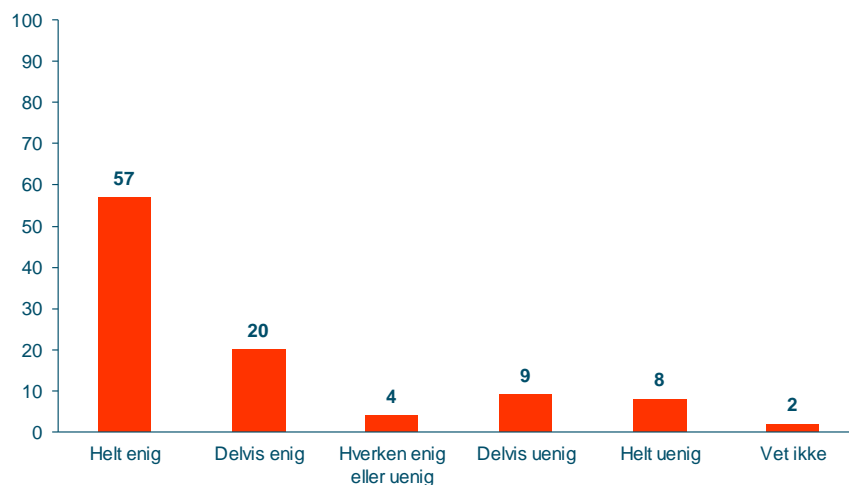
Igjen finner vi at den eldste delen av befolkningen er mest enige i påstanden, hvilket uttrykker skepsis til ulv i Norge. Folk som bor i Oslo er hyppigere uenige enn folk som bor andre steder. Det er ingen nevneverdige forskjeller i svar mellom de som bor i områder med ulv og de som ikke gjør det.

Den neste påstanden lød: **”De som mister husdyr eller har andre økonomiske tap på grunn av ulv, må få full erstatning”** og formulerer et viktig moment i debatten om rovdyr i Norge. Som vi ser i diagrammet nedenfor, er det svært få (17%) som er uenige i at erstatning bør gis dersom ulven volder skade eller forårsaker økonomisk tap.

Hvor enig eller uenig er du i følgende påstander om ulv i Norge?

”De som mister husdyr eller har andre økonomiske tap på grunn av ulv, må få full erstatning”

Meningsmåling om ulv. Januar 2011

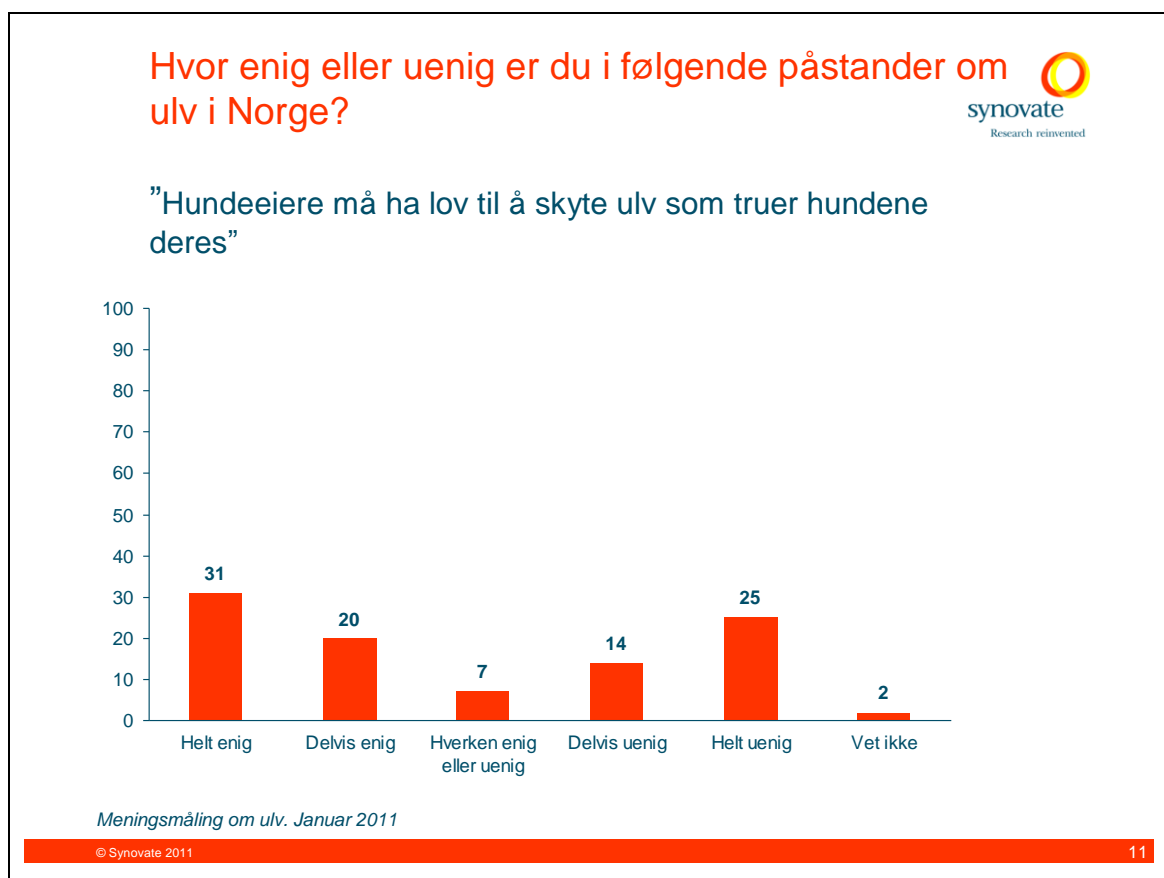
© Synovate 2011

10

Denne temmelig entydige holdningen tror vi at man kan tolke som et uttrykk for at mange er klar over at ulven kan volde skade, men at man er villige til å betale den prisen det koster for å beholde ulv i Norge. Det er ikke nevneverdige variasjoner i svar mellom undergrupper av spurte på denne påstanden.

Så vidt vi vet, representerer ulven en betydelig fare for hunder, og hundeeiere er svært forsiktige med å slippe hund løs i områder der det kan være ulv. Derfor formulerte vi en påstand i denne undersøkelsen som lød **”Hundeeiere må ha lov til å skyte ulv som truer hundene deres”**. Man kan godt si at påstanden stiller opp en avveining mellom hensyn, slik flere av de foregående påstandene gjorde.

I nedenstående diagram ser vi at hensynet til hundene veier litt tyngre enn hensynet til ulven i befolkningen. 51% er enige i at hundeeiere må kunne skyte ulv som truer hundene deres, mens 39% er uenige. Av disse tallene kan vi trolig også slutte at hensynet til sauer veier tyngre enn hensynet til hunder når det gjelder truslene fra ulv.

Det er interessant å registrere at ungdom som i flere tidligere spørsmål har vist mer positive holdninger til ulv enn de som er litt eldre, på denne påstanden er mer villige til å la hundeeiere skyte ulv enn de som er eldre. Vi merker oss også at folk blir mer og mer enige i påstanden, jo lenger nord i landet de bor. Igjen noterer vi oss at det ikke er nevneverdig forskjell mellom de som har ulv i traktene der de bor og de som ikke har det.

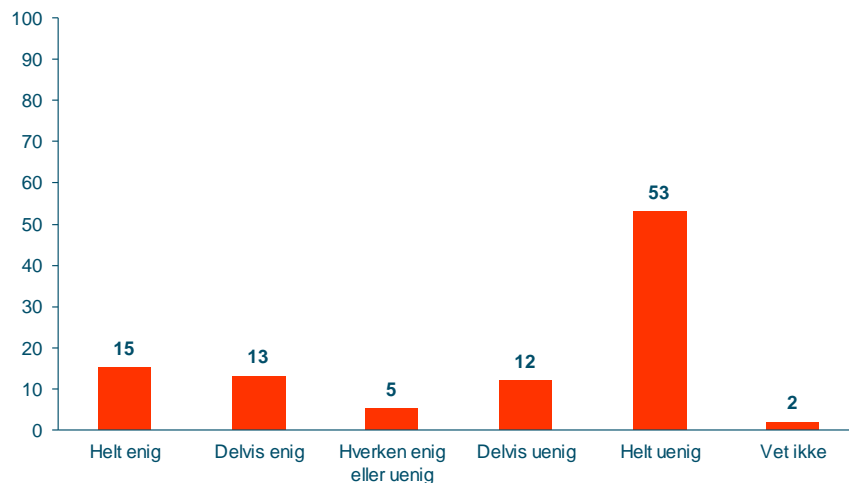
Den neste påstanden måler holdninger til et argument som flere ganger kommer opp i debatten om hensynet til rovdyr og husdyr. Ofte menes det at rovdyr og husdyr må separeres, og noen har foreslått at det skal opprettes inngjerdete reservater der rovdirene skal oppholde seg. Derfor formulerte vi følgende påstand: **”Ulv i Norge må plasseres i reservater som er gjerdet inn”**. Hvilken holdning nordmenn har til å plassere ulv i inngjerdete reservater, fremgår av nedenstående figur. Her ser vi at mange er skeptiske, hvilket kan ha å gjøre med at man mener ville dyr ikke skal gjerdes inn.

Det er litt uklare mønstre i svarene på denne påstanden, og variasjonene avviker noe fra tidligere spørsmål. Her er ungdom og eldre omtrent på linje i synet. Folk som bor i Oslo er noe hyppigere uenige enn folk som bor andre steder i landet. Det er ingen forskjell etter om man bor i områder med eller uten ulv. Ser vi svarene i forhold til partipreferanse, utmerker riktig nok tilhengere av Venstre seg med mange som er uenige. Men når det gjelder velgerne til de øvrige partiene, finner vi ikke noe systematisk variasjon langs høyre-venstreskalaen slik vi kunne vente.

Hvor enig eller uenig er du i følgende påstander om ulv i Norge?

”Ulv i Norge må plasseres i reservater som er gjerdet inn”

Meningsmåling om ulv. Januar 2011

© Synovate 2011

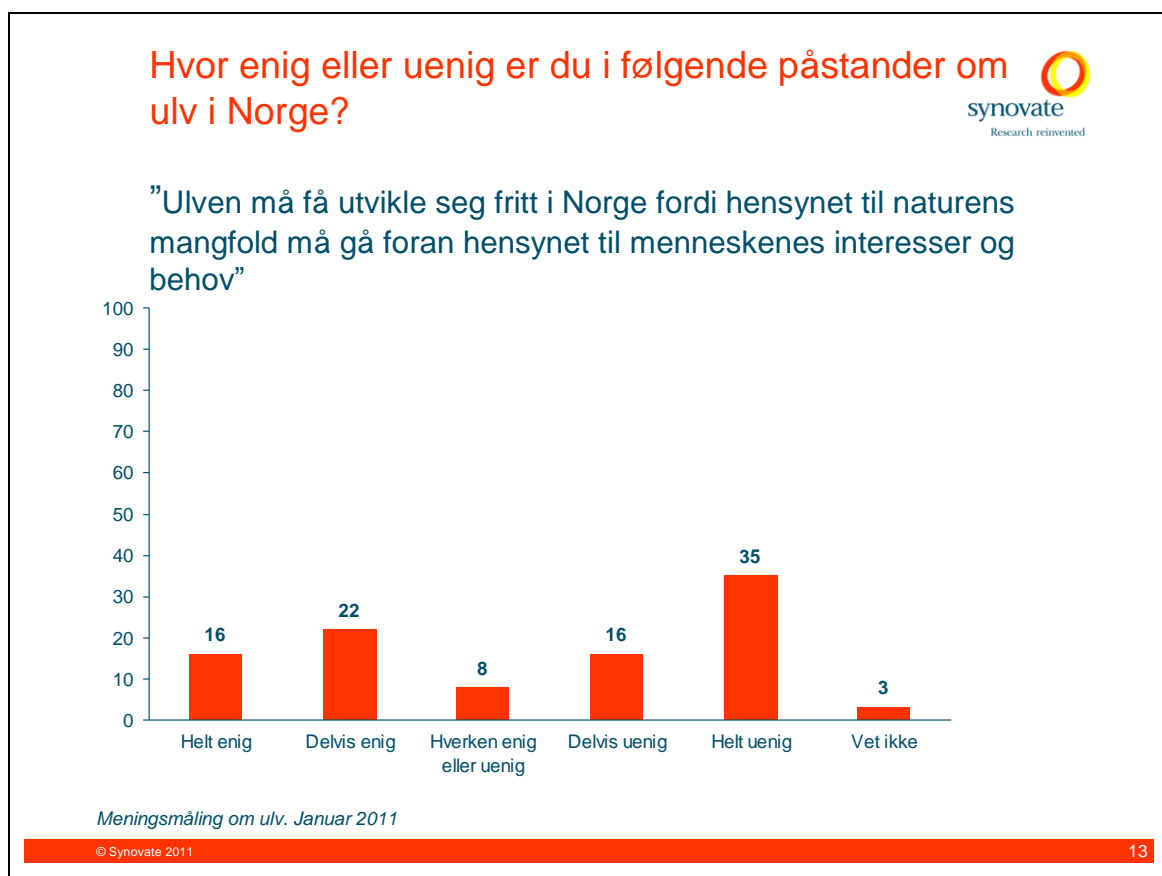
12

Den siste påstanden lød: **”Ulven må få utvikle seg fritt i Norge fordi hensynet til naturens mangfold må gå foran hensynet til menneskenes interesser og behov”**.

I debatten om mange spørsmål om så vel rovdyr og andre dyr, som planter og trær, bruker ulike aktører uttrykk som knytter seg begrepet ”mangfold”. I denne undersøkelsen var det derfor aktuelt å sette dette positive begrepet opp som en begrunnelse for å ha ulv, og påstanden ovenfor viser hvordan dette ble gjort. Mangfold er etter vår mening et begrep som er positivt for svært mange, og når vi snakker om ”naturens mangfold” vil vi tro at mange er villige til å gi sin støtte til å beholde det.

Svarene på denne påstanden fremgår av nedenstående diagram. Her ser vi at det er ganske mange som er enige i påstanden (38%), men det er langt flere (51%) som er

uenige. Dette reflekter etter vår mening en betydelig motstand mot ulv, i hvert fall mot å la den utvikle seg fritt i Norge.

Ser vi etter systematiske forskjeller i svar mellom de sosiodemografiske undergruppene vi har analysert, finner vi mønstre som er beskrevet tidligere. Yngre er mer enige enn eldre og folk som bor i Oslo er mer enige enn folk som bor andre steder i landet. På dette spørsmålet er det forskjell etter om det er ulv i traktene der man bor eller ikke, på den måten at folk i ulveområdene er mer uenige enn folk som bor i ulvefrie områder. Tilhengere av SV (47%) er klart hyppigere enige i påstanden enn tilhengere av andre partier. Selv blant Venstres velgere er det ikke flere enn 37% som er enige. Størst er uenigheten blant tilhengere av SP, der hele 80% er uenige og kun 7% enige.

Hvor farlig er ulven for andre dyr? (Tabell 964.1-6)

Et viktig motiv for mange til å være negative til ulv, er at den er farlig for andre dyr. Oppfatningene av hvor farlig ulven er varierer sikkert, på samme måten som den reelle fare ulven er for andre dyr sikkert også varierer. For å danne oss et bilde av folks holdninger til hvor farlig ulven er spurte vi direkte om dette. Intervjuerne leste opp noen dyrearter, og for hvert dyr skulle de spurte svare hvor farlig man mente ulven var for dyrearten. Målingen av farlighet skjedde i henhold til en skala som så slik ut:

Meget farlig = 1

Ganske farlig = 2

Lite farlig = 3

Ikke farlig i det hele tatt = 4

Figuren nedenfor viser svarfordelingen på alle dyreartene og vi har rangert artene etter andelene som mener ulven er farlig for dem, altså summen av meget + ganske farlig.

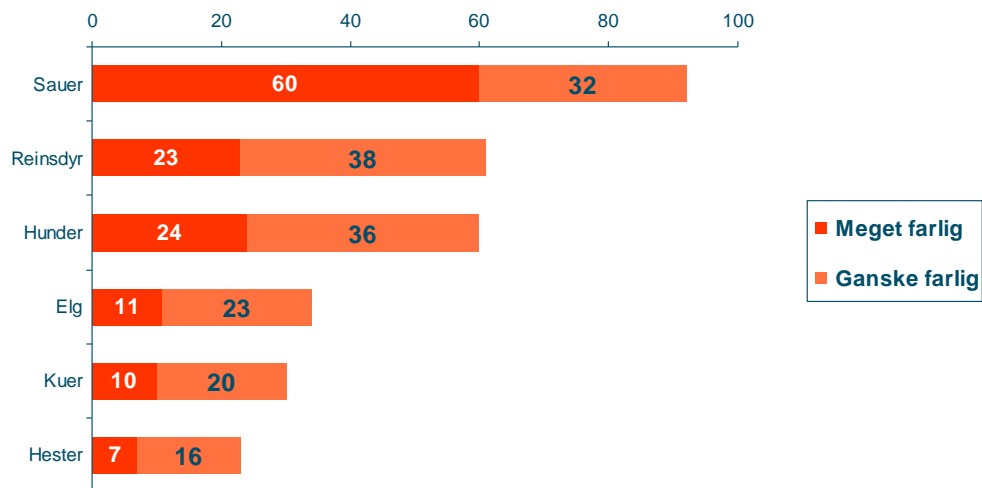
Det er ingen tvil om at folk nyanserer tydelig når de uttrykker hvor farlig ulven er for de forskjellige dyreartene. I en særstilling står sauene. Hele 92% av befolkningen mener at ulv er farlig for sau. Dette viser at det fokus mediene har hatt på tap av sau på grunn av rovdyr, knyttes i høy grad også til ulv. Nå ville det sikkert være slik at mange vil mene at både bjørn og jerv er farlige for sau også, men her har vi altså bare spurt om hvor farlig ulven er.

I tillegg noterer vi oss at rundt 60% av befolkningen mener at ulven er farlig for reinsdyr og hunder. Igjen får vi en bekreftelse på at folk ikke er uten kunnskaper om de trusler ulven representerer mot husdyr. Men vi vil igjen minne om at ulven ikke er det eneste dyret som er farlig for husdyrene.

Noen mener ulven er et farlig dyr som truer liv og helse i omgivelsene.

Hvor farlig tror du ulven er for følgende andre dyr?

Meningsmåling om ulv. Januar 2011

© Synovate 2011

14

Ulven oppfattes ikke å være farlig for elg, kuer og hester i samme grad som de ovennevnte dyreartene. Vi vil tro at dette blant annet kan ha sammenheng med dyrenes størrelse, at man mener at ulven lettere tar dyr på sin egen størrelse eller mindre enn dyr som er betydelig større enn den selv. Vi vil også antyde at det for hesters og kuers vedkommende kan være en oppfatning av disse dyrene ferdes nærmere mennesker og befolkede områder enn sauer og reinsdyr, og at de derfor kanskje nyter en form for beskyttelse fra menneskenes side.

Når vi ser på variasjoner i svar mellom undergruppene som er analysert, ser det ikke ut til å være nevneverdige forskjeller i synes på hvor farlig ulven er etter kjønn og alder. Derimot virker det som om folk i Oslo gjennomgående mener at ulven er litt mindre farlig for dyrene vi har spurt om enn folk som bor andre steder. Vi merker oss imidlertid

at vestlendinger i noen grad også har et mer avslappet syn på hvor farlig ulven er. Sett i forhold til partipreferanse, finner vi som ventet at de naturvernvennlige tilhengere av SV og Venstre, også oppfatter ulven litt mindre farlig enn tilhengere av andre partier. Men dette er gjennomsnittsbetraktninger, og variasjonene er ikke store. Nesten alle disse partienes tilhengere er åpenbart ikke i tvil om at ulven er farligst for sauer.

Hvor farlig er ulven for mennesker? (Tabell 965.1-6)

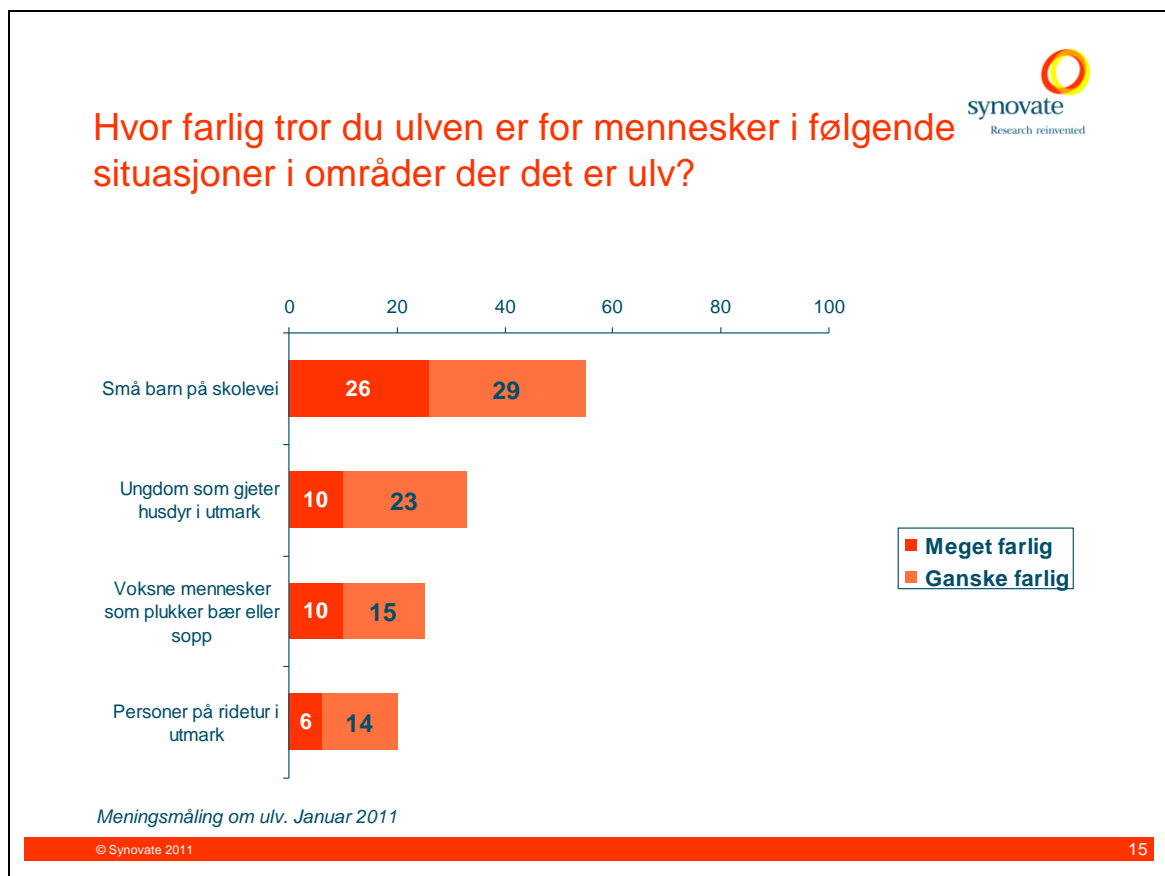
Vi er ikke i tvil om at redsel for ulv er en av faktorene som genererer negative holdninger til ulv eller ønske om regulering og kontroll av bestanden. Som vi så i forrige kapittel, er oppfatningene om at ulven er farlig for husdyr utbredt i alle deler av befolkningen. Det kan vi også tolke som et tegn på at folk følger noenlunde godt med i den informasjon som gis om rovdyrenes trusler mot visse husdyr. Etter alt å dømme er tusenvis av dyr drept eller lemlestet av rovdyr gjennom årene, og ulven har sikkert stått for en del av dette.

Men er ulven farlig for mennesker? Det hevdes at det i nyere tid ikke er rapportert at ulv har angrepet mennesker i Norge, men fra utlandet, f.eks. Russland, er det noen tilfeller der mennesker er blitt angrepet og drept. Vi vil tro at holdningene til hvor farlig ulven er for mennesker har stor betydning for holdningene til ulv. Sett i forhold til mange menneskers frykt for hunder, vil vi ikke være overrasket over om mange mener at også ulven er farlig.

Som vi ser i nedenstående figur, formulerte vi spørsmålet slik at vi spør om hvor farlig ulv er for mennesker i ulike situasjoner. Vi har også lagt vekt på å belyse holdningene i forhold til menneskenes alder, ikke minst om man mener ulven er mer farlig for små barn enn for voksne.

Det er liten tvil om at folk mener at ulven er mindre farlig for mennesker enn for de dyrene vi spurte om i forrige avsnitt. Men allikevel vil vi ikke nøle med å hevde at

ganske mange åpenbart mener ulven er farlig for mennesker. Små barn på skolevei synes å være mest truet, mens personer på ridetur i utmark synes minst utsatt.

De situasjonene vi har beskrevet i delspørsmålene har som vi ser brakt inn momenter som sikker noen opplever som variasjoner i hvor utsatt personene er. Små barn oppleves sikkert som mest forsvarsløse overfor aggressive rovdyr og det kan kanskje være grunnen til at over halvparten av befolkningen mener ulven er farlig for dem. Ikke overraskende er denne oppfatningen mer utbredt blant kvinner (61%) enn blant menn (49%). Jo eldre de spurte er, jo farligere mener man ulven er for små barn på skolevei. Det er interessant at de som bor i områder med forekomst av ulv, i mindre grad mener ulven er farlig for småbarna enn de som bor i ulvefrie områder.

Når så mange som 33% mener at ulven er farlig for ungdom som gjeter husdyr i utmark, tror vi at oppfatningene er påvirket av at menneskene er sammen med dyr som kan tenkes å tiltrekke seg ulv. Vi sier ikke at de gjeter sauer, men vi tror at mange tenker på gjeting av sau og at mange mener at ulven er farlig for sauene.

Gjennomgående for alle situasjoner fremstår kvinner som mer bekymret for hvor farlig ulven er enn menn. Etter alder er det ikke systematiske sammenhenger, utenom ovennevnte holdninger knyttet til barn på skolevei. Folk som bor i Oslo er nok litt mer avslappet til farene som ulven representerer enn folk andre steder i landet, men forskjellene er ikke spesielt store. De som bor i områder med ulv, opplever ulven litt mer truende enn de som bor i ulvefrie områder.

TABELLER